

IGRA KAO NAČIN UČENJA DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Ćosić, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:305084>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-10**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

IGRA KAO NAČIN UČENJA DJECE RANE I PREDŠKOLSKE
DOBI

SARA ĆOSIĆ

Split, 2023.

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Studij ranog i predškolskog odgoja

Predmet: Pedagogija ranog i predškolskog odgoja

ZAVRŠNI RAD

IGRA KAO NAČIN UČENJA DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Studentica:

Sara Ćosić

Mentorica:

izv. prof. dr.sc. Ivana Visković

Split, rujan 2023.

Sadržaj

Uvod.....	1
1. Igra djece rane i predškolske dobi.....	2
2. Obilježja igre djece rane i predškolske dobi.....	4
3. Podjela igre djece rane i predškolske dobi	5
3.1. Funkcionalna igra	6
3.2. Simbolička igra.....	7
3.3. Konstruktivna igra.....	8
3.4. Igra s pravilima	8
4. Igra i učenje djece rane i predškolske dobi	12
4.1 Učenje djece rane i predškolske dobi	12
4.2. Povezanost igre i učenja djece i rane predškolske dobi.....	13
5. Uloga vršnjaka u igri djece rane i predškolske dobi.....	18
6. Uloga odraslih u igri djece rane i predškolske dobi.....	19
6.1. Roditelji u igri djece rane i predškolske dobi.....	19
6.2. Odgajatelji u igri djece rane i predškolske dobi	20
7. Zaključak	22
Sažetak	23
Summary.....	24
Literatura.....	25
Prilozi	28

Uvod

Igra je jedinstveni i neizostavni element djetinjstva, koji ima važnu ulogu u razvoju djece rane i predškolske dobi. Ona predstavlja mnogo više od same zabavne aktivnosti, jer je istovremeno i sredstvo učenja i razvoja djeteta. Kroz igru, djeca istražuju svijet oko sebe, razvijaju motoričke, kognitivne i socijalne vještine te izražavaju svoju kreativnost i maštu. Ovaj završni rad će se fokusirati na važnost igre kao načina učenja djece rane i predškolske dobi. Razmatrat će se kako igra doprinosi cjelokupnom razvoju djeteta, kao i kako se različite vrste igre, poput funkcionalne igre, konstruktivne igre, simboličke igre i igre s pravilima, povezuju s različitim područjima djetetova razvoja.

Pojam učenja će također biti istražen u kontekstu igre, pri čemu će se istaknuti kako se igra može smatrati prirodnim oblikom učenja za djecu. Igra potiče istraživanje, eksperimentiranje, donošenje odluka, rješavanje problema i razvoj kritičkog razmišljanja, što su sve ključne vještine za budući akademski i životni uspjeh djeteta.

Odrasli, kao podrška, imaju važnu ulogu u igri djece. Njihova uloga je pružiti sigurno okruženje, poticati i sudjelovati u igri te pružiti potrebnu podršku i prostorni-materijalno okruženje. U radu će se analizirati uloga odraslih u igri djece rane i predškolske dobi te kako njihova interakcija s djecom može optimizirati iskustvo igre i potaknuti njihov razvoj.

Ovaj završni rad ima za cilj pružiti uvid u važnost igre kao načina učenja djece rane i predškolske dobi te istaknuti ulogu odraslih u podršci i poticanju te igre. Razumijevanje ovih aspekata može biti korisno za roditelje, odgojitelje, stručnjake za rani razvoj i sve koji se bave radom s djecom kako bi se osiguralo da igra ima adekvatno mjesto u njihovim životima i potiče njihov cjelokupni razvoj.

1. Igra djece rane i predškolske dobi

Od samog rođenja djeca imaju potrebu za igrom te ih nije nužno učiti kako se igrati ili učiti vještinama koje su im potrebne za igru. Igra je elementarna aktivnost djece koja ima najveći značaj tijekom njihovog djetinjstva. Kroz igru djeca promatraju, istražuju i upoznaju svijet koji ih okružuje. Došen-Dobud (2005) ističe kako djeca uče o svijetu koji ih okružuje tijekom cijelog svojeg djetinjstva jer u dječjem okruženju postoji mnogo nepoznanica koje će dijete imati potrebu istražiti. Igra djece rane i predškolske dobi je intrinzično motivirana i slobodna aktivnost djece tijekom koje ona istražuju okolinu u kojoj odrastaju te usvajaju nove informacije i sposobnosti. Na temelju prikupljenih informacija i stečenih znanja otkrivaju što ih najviše interesira te samostalno biraju aktivnosti. Tijekom igre djeca se zabavljaju, stvaraju nova prijateljstva, uživaju u socijalnim interakcijama s drugom djecom te se uče funkcionirati u grupi. Prema Klarin (2017) dijete se igra potaknuto različitim razlozima koji uključuju: istraživanje novih informacija i situacija, ostvarivanje interakcije s vršnjacima, vlastito poimanje različitih iskustava. Dijete ima urođenu potrebu za igrom te nije potrebno tražiti razloge i objašnjenja kako se i zašto dijete igra na određeni način.

„S filozofskog motrišta, igru je moguće razmatrati kroz društveni i kulturni razvoj“ (Huizinga, 1992, prema Visković i sur., 2019, str.2). Tijekom igre djeca rane i predškolske dobi promatraju, istražuju i eksperimentiraju zato je ona aktivnost koja uvelike utječe na proces konstruiranja znanja kojim se potiče cjelovit razvoj djeteta. „Igra je nesumnjivo vezana za druge sustave ponašanja; iako proizvodi određene posljedice akcije, te posljedice ne predstavljaju prirodne posljedice akcije sustava od kojega je ta akcija posuđena“ (Reynolds, 1976, prema Duran, 2001, str.15).

Igra je aktivnost, tijekom koje djeca upoznaju i istražuju svijeta oko sebe, kroz koju otkrivaju i razvijaju svoje osobne interese i kompetencije. „Igra je istraživanje, zadovoljstvo, potreba, aktivnost u kojoj dijete razvija sebe i vlastite emocije. Kroz igru se dijete socijalizira i humanizira, ulazi u svijet humanih vrijednosti te usvaja pravila međuljudskih odnosa“ (Peteh, 2018, str.11).

Šagud i Petrović-Sočo (2013) navode da se u pedagoškoj teoriji i pedagoškoj praksi mogu pronaći stajališta koja smatraju igru besmislenom aktivnošću koja nema značaj i utjecaj na razvoj djece rane i predškolske dobi. U raznim kulturama još uvijek se smatra da je igra aktivnost koja nema značajan utjecaj na razvoj djeteta te da je ona samo gubljenje vremena koje dijete

može kvalitetnije iskoristiti. Smatra se da je učenje važnije od igre te se ta dva pojma odvajaju iako brojne teorije pokazuju da dijete najbrže i najbolje uči igrajući se.

„Globalne gospodarske promjene i posljedično promjene kulture zajednice uzrokovale su promjene dječje igre i igračaka, igrovnog okruženja i vremena igre te načina uključenosti odraslih u dječju igru“ (Klemenović, 2013, prema Visković, 2020, str. 50). Ne tako davno prevladavala je igra na otvorenim prostorima, na zraku dok se današnje generacije djece igraju u zatvorenim prostorima pretežito na računalima. Bez obzira na sve pogodnosti koje nudi igra na otvorenom poput svježeg zraka i velikog prostora za kretanje i ostale fizičke aktivnosti djece, oni danas više vole provoditi vrijeme za računalom. To može dovesti do brojnih negativnih posljedica poput socijalne izoliranosti, gubljenja pojma realnog svijeta te mnogih zdravstvenih problema, primjerice oštećenja vida, nepravilnog držanja tijela i pretilosti (Kovačević, 2007).

2. Obilježja igre djece rane i predškolske dobi

Igra je svakodnevna aktivnost djece koju karakterizira kompleksnost. Definicije uglavnom pokušavaju objasniti svrhu i korisnost igre te ulogu igrača u postizanju određenih ciljeva. Univerzalna važnost igre nalazi se u mnogim razmišljanjima o ljudskom biću, no pokušaji definiranja igre često rezultiraju zatvorenim sustavom koji gubi svoju važnost s odrastanjem.

Igra je kompleksna, višenamjenska, spontana i intrinzično motivirana aktivnost koja dolazi iz unutarnje potrebe djeteta i najbolje odgovara njegovom prirodnom razvoju. Dijete najčešće dobrovoljno ulazi u igru jer se osjeća sigurno i opušteno te je samostalno stimulira i realizira. Igra je dragocjena djetetu zbog samog procesa igre koji ono može ostvariti i usmjeravati prema vlastitim željama. Dijete uživa u igri jer se odvija prema njegovom scenariju; ono ga stvara, mijenja i prilagođava prema svojim potrebama (Rajić, Petrović-Sočo, 2015).

Igra djece rane i predškolske dobi odvija se spontano. Kako djeca odrastaju, ta spontanost se reducira, pa se tako odrasle osobe igraju ili zabavljaju na namjenskim mjestima, na organiziran i svjestan način. Osjećaj radosti i zadovoljstva su važna obilježja igre. Djeca se igraju iz čistog zadovoljstva same igre, dok se odrasli zabavljaju, opuštaju ili vježbaju. Bez obzira na dob, svi traže zadovoljstvo u igri. Igra je ponavljajuća aktivnost koja započinje iz slobodne volje i dogovora pravila. U igru se uvijek ulazi slobodno i zainteresirano (Zagorac, 2006).

Igra djece predstavlja svojevolutnu inovativnu aktivnost koja omogućuje komunikaciju između djeteta i okoline. Igra je obilježena radošću, veseljem, otkrivanjem i učenjem. Kroz igru, koja je temeljna aktivnost u ranim godinama života, razvijaju se psihofizičke karakteristike ličnosti djeteta i odvija se proces socijalizacije. Također ona je najprirodnija aktivnost djeteta te način na koji djeca uče (Peteh, 2018).

3. Podjela igre djece rane i predškolske dobi

Igra se može promatrati s obzirom na više razina. U tablicama ispod teksta navedena je podjela igara s obzirom na spoznajnu razinu i socijalnu razinu. Složenost navedenih aspekata mijenja se ovisno o djetetovoj dobi (Vasta, 2005, prema Došen-Dobud, 2016).

Tablica 1. Vrste igara s obzirom na spoznajnu razinu (Vasta, 2005, prema Došen-Dobud, 2016)

Vrsta igre	Opis
Funkcionalna	Aktivnosti ponavljanja jednostavnih mišićnih pokreta, bilo s predmetima ili bez njih.
Konstruktivna	Manipuliranje postojećim predmetima s ciljem kreativnog stvaranja nečeg novog.
Igra pretvaranja	Uključuje korištenje predmeta kao simbola za nešto što u originalnoj namjeni nisu.
Igre s pravilima	Igre s unaprijed definiranim pravilima i granicama.

Podjela igara djece može biti određena na temelju njihove socijalne razine kako bi se osiguralo da se poticaji prilagode njihovim sposobnostima i interesima te kako bi se promicala međusobna interakcija i uključenost.

Tablica 2. Vrste igara s obzirom na socijalnu razinu (Vasta, 2005, prema Došen-Dobud, 2016)

Vrsta igre	Opis
Promatranje	Praćenje druge djece kako se igraju bez aktivnog sudjelovanja u igri s njima
Samostalna	Zasebno i nezavisno igranje bez namjere približavanja ili uključivanja druge djece u igru.
Usporedna	Igranje u blizini vršnjaka koji koriste slične predmete koje ne uključuje stvarno druženje ili suradnju.

Povezujuća	Igra s vršnjacima koja uključuje zajedničke karakteristike, ali bez hijerarhijskih odnosa ili potrebe za postizanjem grupnog cilja.
Suradnička	Ova grupna igra uključuje zajedničko djelovanje djece s ciljem provođenja neke aktivnosti ili ostvarivanja cilja grupe.

3.1. Funkcionalna igra

„Ona je najjednostavniji oblik igre tijekom koje dijete razvija svoje kognitivne sposobnosti koristeći svoje tijelo i raznovrsne predmete kako bi se zabavilo. S jedne strane dijete ispituje svoje funkcije, a s druge osobitosti objekata“ (Rajić, Petrović-Sočo, 2015, str.606). Funkcionalna igra podrazumijeva aktivnosti tijekom kojih dijete, već od najranije dobi, istražuje svijet oko sebe opipavanjem, bacanjem, slušanjem, gledanjem, mirisanjem i sakrivanjem predmete. Dijete upotrebljava, istražuje predmete te njihove mogućnosti. Primjerice bacanje loptice, šuškanje zvečkom i sl. manipulirajući predmetima dijete istražuje osobine predmeta, odnose u prostoru, svoje fizičke mogućnosti baratanje predmetima te na taj način razvija bolji koordinaciju pokreta i osjetilne funkcije. Piaget smatra da se ova vrsta igre razvija kada je dijete u kontaktu s fizičkom okolinom.

Slika 1. Funkcionalna igra

3.2. Simbolička igra

Simbolička igra je vrsta igre tijekom koje se dijete pretvara da određeni predmet predstavlja nešto što zapravo nije. „Piaget ju promatra u sklopu kognitivnog razvoja, a dovodi je u vezu sa strukturom misaone aktivnosti“ (Duran, 2001, str.18). Dijete razvija mogućnost stvaranja mentalnih predodžbi između osamnaestog i dvadeset četvrtog mjeseca života, kad već jako dobro ovladava različitim aktivnostima s predmetima. Ove aktivnosti postaju općenite i lako se prenose s jednog predmeta na drugi (Klarin, 2017). Preduvjet je razvoj igre nakon treće godine života te je neophodna za kognitivni i socioemocionalni razvoj. Naglašava se kompleksnost simboličke igre te mnogobrojni utjecaji na cjelovit razvoj djeteta (Šagud, 2002). Bretherton (1984) simboličku igru objašnjava kao aktivnost unutar koje mala djeca spontano predstavljaju i vježbaju svoje razumijevanje društvenog svijeta. Simboličkom igrom se razvijaju mnogi kognitivni procesi poput mišljenja, kreativnosti, pamćenja i govora. Dijete smišlja nove ideje i načine kako upotrijebiti neki određeni predmet. Simbolička igra je definirana kao sposobnost djeteta da predstavlja stvarna ili izmišljena iskustva putem kombiniranja uporabe predmeta, radnji i govora. (Fawcett, Hay, 2008, prema Petrović-Sočo, 2014). Ona potiče kognitivni razvoj djeteta. Simboličkom igrom se razvijaju kognitivni procesi: simbolička funkcija, mišljenje, pamćenje, govor, kreativnost i divergentno mišljenje. Dijete tijekom simboličke igre imitira situacije iz svakodnevnog života što doprinosi usvajanju pravila ponašanja, poštivanju društvenih normi i usvajanju rodnih uloga (Petrović-Sočo, 2013). Fein (1981) ističe da presudan trenutak u razvoju simboličke igre djetetova vještina da se igra s vršnjacima i prilagođava svoju ulogu novonastaloj situaciji. U simboličkoj igri, realni objekti i radnje zamjenjuju se imaginarnim i simboličkim elementima. Važno je da svi sudionici igre razumiju vezu između znakova (simbola) i njihovog značenja. Simbolička igra pogodna je ostvarivanje vršnjačke interakcije te selekciju neprihvatljivih od socijalno prihvatljivih ponašanja (Šagud, 2002).

Slika 2. Simbolička igra

3.3. Konstruktivna igra

Tijekom konstruktivne igre, dijete istražuje različite materijale, objekte i ideje kako bi aktivno sudjelovalo u izgradnji vlastitog znanja i razumijevanja svijeta oko sebe. Konstruktivna igra potiče dijete da bude aktivni sudionik u učenju, pri čemu dijete stvara, modificira i istražuje kako bi shvatilo kako stvari funkcioniraju i kako su povezane. Ovo uključuje eksperimentiranje s raznim materijalima, rješavanje problema, prepoznavanje uzročno-posljedičnih veza, istraživanje alternativnih rješenja i stvaranje novih ideja. Tijekom ovakvih igara, dijete razvija kreativnost, kritičko razmišljanje, rješavanje problema i vještine rada u timu. Naglasak se stavlja na procesu stvaranja nečeg novog te na suradnji vršnjaka kako bi se ostvarila zajednička zamisao to jest zajednički cilj (Klarin,2017). Primjerice građenje dvorca od raznobojnih plastičnih kocki.

Slika 2. Konstruktivna igra

3.4. Igra s pravilima

Igre s pravilima predstavljaju oblik komunikacije i suradničkih odnosa među vršnjacima. Ova vrsta igara razvija sposobnost prihvaćanja i pridržavanja pravila, čekanje vlastitog reda te učenja kako funkcionirati u grupi. Omogućuje djeci da mnogobrojna iskustva poput suradnje, pobjede i gubitka te kako se nositi s emocijama izazvanim tim iskustvima. Ivić (1983) promatra dječju igru kao regulacijski koncept odnosa među vršnjacima koji ima dvije značajke, a to su: socijalna integracija i socijalna diferencijacija. Socijalnu integraciju definira se kao povezivanje sudionika grupe, a socijalnu diferencijaciju kao uvećavanje razmaka među članovima grupe (Duran, 2001).

Slika 4. Igra s pravilima

S obzirom na kompleksnost pojma igre (Hughes, 2002, prema Klarin, 2017) klasificira igru kroz 16 kategorija:

- **Simbolička igra**-igra omogućuje sigurno istraživanje i postupno razumijevanje putem kontrole, bez ikakvih potencijalnih rizika,
- **Gruba igra** – ova vrsta igre može se odnositi na aktivnosti poput naguravanja, dodirivanja ili šakljanja, ali nije nužno povezana s nasiljem. Kroz grubu igru, dijete uči različite aspekte važne za njegov fizički, emocionalni i socijalni razvoj. Poput fizičke spretnosti, zauzimanju za sebe, regulaciji emocija te razumijevanju pravila,
- **Sociodramska igra** – uključuje stvarna ili moguća iskustva kao što je posjet trgovini. Tijekom socio-dramske igre dijete stječe socio-emocionalne vještine, uči se empatiji i suradnji, razvija svoju kreativnost te istražuje svoju ulogu u odgojnoj skupini,
- **Socijalna igra** –oblik igre u kojem djeca komuniciraju i surađuju kako bi ostvarila zajednički cilj. Na taj način djeca uče kako komunicirati jedni s drugima, poštovati pravila i norme te graditi odnose s vršnjacima,
- **Kreativna igra** – dijete koristi svoju maštu kako bi dizajniralo, istražilo i osmislilo nove ideje. Tijekom kreativne igre dijete razvija maštu i kreativnost,
- **Igra komunikacijom** – obuhvaća aktivnosti u kojima se izražava i bez riječi (pantomima), igre riječima te uživanje u šalama. Ova vrsta igre djetetu omogućuje izražavanje vlastitih ideja i mišljenja, učenju novih pojmova, razvoj samopouzdanja te bolje razumijevanje neverbalnih znakova,

- **Dramska igra** –dijete sudjeluje u dramskom događaju i bez da je izravno uključeno u njega , npr.gledanje kazališne predstave. Kroz igru preuzimanja različitih uloga, dijete razvija empatiju jer može razumjeti i doživjeti svijet iz perspektive različitih likova,
- **Lokomotorna igra** – glavni fokus je na aktivnostima koje zahtijevaju pokret i upotrebu motoričkih vještina. Tijekom lokomotorne igre dijete razvoja svoje motoričke vještine, spretnost, brzinu, snagu, prostornu orijentaciju te ostvaruje socijalne interakcije s vršnjacima,
- **Duboka igra** – ova vrsta igre uključuje izazovna ponašanja koja mogu biti opasna. Kroz ovu vrstu igre dijete razvija vještine preživljavanja i uči se nositi sa strahom,
- **Istraživačka igra** –obuhvaća manipulativne obrasce ponašanja koji mogu uključivati aktivnosti poput bacanja, udaranja ili rukovanja raznim predmetima, potiče dijete na otkrivanje vlastitih interesa. Kroz istraživačku igru dijete otkriva uzročno-posljedične veze, kritički razmišlja te osmišljava nove ideje i rješenja,
- **Igra fantazije** – dijete stvara svoju verziju stvarnosti na kreativan način, upotrebljavajući informacije i iskustva iz realnog života. Igra fantazije potiče djetetovu maštu i sposobnost izmišljanja neobičnih i fantastičnih ideja te razvijanje jezičnih vještine kroz dijalog i izražavanje ideja i misli likova koje tumači u igri,
- **Imaginarna igra** – ova igra omogućava slobodu da se ne moraju koristiti pravila. Igra imaginacije često se odvija u grupama, što pruža priliku za socijalnu interakciju s drugom djecom, poticanje suradnje i timski rad.Sudjelovanje u imaginativnoj igri omogućuje djetetu da izrazi svoje ideje i kreativnost, što može povećati njegovo samopouzdanje,
- **Majstorske igre** – aktivnosti izvan doma, primjerice građenje dvorca od pijeska na plaži.Dijete u majstorskim igrama uči i razvija različite praktične vještine i sposobnosti, koje obuhvaćaju manipulaciju materijalima, rješavanje problema, kreativnost te razvoj finih motoričkih i koordinacijskih sposobnosti,
- **Igre objektima** – ova aktivnost zahtijeva primjenu fizičkih sposobnosti i koordinaciju kako bi se stvarali novi oblici ili ideje. Igre s objektima potiču razvoj finih i grubih motoričkih vještina, što uključuje kontrolu pokreta prstiju, ruku, ručni očni koordinaciju i ravnotežu. Kako bi izgradilo svoje kreacije, dijete mora biti usredotočeno i strpljivo tijekom procesa, što potiče razvoj koncentracije,
- **Igranje uloga** – dijete preuzima različite uloge, često oponašajući odrasle osobe. Kroz igru uloga, dijete razvija razumijevanje različitih uloga u društvu i kako se različiti

likovi ponašaju i komuniciraju. Igra uloga potiče djetetovu maštu i sposobnost izmišljanja različitih situacija i likova,

- **Rekapitulacijska igra** – ova igra djetetu omogućuje istraživanje korijena, povijesti, starih priča. Kroz ovu vrstu igre, dijete obrađuje i ponavlja svoja iskustva, pomažući mu da razumije i integrira proživljeno u svoje razumijevanje svijeta i sebe.

4. Igra i učenje djece rane i predškolske dobi

Igranje je ključni način na koji djeca najviše uče dok odrastaju. Kroz igru, djeca razvijaju preduvjete koji im služe u budućem procesu stjecanja znanja. Prisutnost nepredvidivosti, kreativnosti, mašte i zadovoljstva predstavljaju povoljne uvjete za učenje. Istraživanje koje se provodi kroz igru podržava proces učenja (Klarin 2017).

4.1 Učenje djece rane i predškolske dobi

Hrvatska online enciklopedija učenje definira kao „relativno trajne promjene u ponašanju koje nastaju kao posljedica iskustva pojedinca. Učenje ne podrazumijeva nužno poboljšanje ili usavršavanje ponašanja, jer se može učiti i ovisnost o drogama, predrasude i sl.“¹

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015, str.4) objašnjava učenje kao „aktivni, subjektivni proces konstruiranja znanja pojedinca, koje se izvana može samo pokrenuti, ali se njime ne može izravno upravljati te da se ono u različitim subjektima učenja (djece i odraslih) ne događa ni jednakim redoslijedom ni jednakom brzinom“. Također se navodi da je učenje holistički proces, kojim se nikako ne smije pristupiti fragmentirano to jeste odvajajući pedagoška područja.

Proces učenja djece u ranom i predškolskom razdoblju određen je razvojnim statusom djeteta koji podrazumijeva: kognitivne sposobnosti, karakterne osobina, već doživljene situacija i iskustva te karakteristike okoline u kojoj dijete odrasta. Proces učenja djece rane i predškolske dobi temelji se na istraživanju mogućnosti i kreiranju novih ideja tijekom svakodnevnih aktivnosti. Prijenos znanja opravdan je samo u situacijama kada dijete traži nove informacije ili su one značajne za njegovu sigurnost. Igra je stoga, najprirodnija metoda kojom djeca rane i predškolske dobi stječu nova znanja i vještine. Ona osigurava djeci priliku za istraživanjem, eksperimentiranjem, osmišljavanju rješenja za izazovne situacije i analizu rezultata. Učenje kroz igru potiče integrirani razvoj djeteta, obuhvaćajući kognitivne, fizičke i socijalno-emocionalne aspekte. Sudjelovanje odraslih, poput roditelja i odgajatelja, u igri djece može pridonijeti kvaliteti učenja, no važno je da to sudjelovanje bude podržavajuće i ne nametljivo (Visković, 2016).

Klarin (2017) ističe važnost uloge odraslih i odgojitelja u procesu učenja djece rane i predškolske dobi. Igra je osnovni način na koji djeca uče, istražuju svijet oko sebe, razvijaju svoje motoričke sposobnosti, socijalne vještine i kreativnost. Odrasli imaju ključnu ulogu u

¹<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=62928> Pristupljeno 9.7.2023.

podržavanju i poticanju ovog procesa. Uloga odraslih je stvarati poticajno prostorno-materijalno okruženje u kojem će djeca moći razvijati samostalnost, kreativnost, komunikaciju i strategije učenja (Visković i sur., 2019).

4.2. Povezanost igre i učenja djece i rane predškolske dobi

Igra je sastavni dio života čovjeka koji se ne treba ograničavati samo na djetinjstvo, već se javlja i tijekom ostalih faza života. Igra ima iznimno bitnu ulogu u djetetovom razvoju. Kroz igru, djeca ne samo da se zabavljaju, već i uče, istražuju i razvijaju se na mnogo načina. Igra je prirodni način na koji djeca istražuju svijet oko sebe, razvijaju motoričke vještine, socijalne vještine, kognitivne sposobnosti te izražavaju svoju kreativnost i maštu. Tijekom igre, djeca stvaraju scenarije, preuzimaju uloge, rješavaju probleme i uspostavljaju interakciju s drugom djecom. To im omogućuje da razviju svoju osobnost, samopouzdanje, empatiju i sposobnost suradnje. Uzimajući u obzir sve ove aspekte, igra postaje neizostavan dio djetinjstva i ključni element u potpunom razvoju djeteta. Ukratko, igra je neizostavan temelj za cjelokupni razvoj djeteta tijekom kojeg djeca uče, istražuju, socijaliziraju se, izražavaju emocije i razvijaju kreativnost. Igra ima ključnu ulogu u učenju djece rane i predškolske dobi. Nekoliko je načina na koje igra potiče njihov razvoj i učenje:

a) Razvoj motoričkih vještina

Igranje omogućava djeci da razvijaju svoje motoričke sposobnosti kroz aktivnosti poput trčanja, skakanja, penjanja, bacanja i hvatanja. Ove aktivnosti jačaju mišiće, poboljšavaju ravnotežu, koordinaciju i prostornu svijest. Tjelesna igra, također poznata kao igra vježbanja, obuhvaća aktivnosti koje uključuju tjelesnu angažiranost u zabavnom aspektu (Pellegrini, 2009). Interes za različite vrste fizičkih igara mijenja se od djetinjstva prema adolescenciji kako osoba odrasta. U ranom i predškolskom dobu, djeca su često vrlo aktivna i uživaju u igrama koje uključuju grube motoričke vještine. Ove igre obično uključuju fizičku aktivnost poput trčanja, skakanja, penjanja i provlačenja kroz različite prepreke. Djeca se često igraju na igralištima, u dvorištu ili na otvorenom prostoru, gdje mogu iskoristiti svoju energiju i istraživati svoje tjelesne mogućnosti. Motoričke igre djece rane i predškolske dobi trebale bi svojim sadržajima poticati razvoj osnovnih motoričkih sposobnosti djeteta. Glavni cilj tih igara trebao bi biti poticanje brzine, koordinacije, okretnost, fleksibilnosti i snage kod djece rane i predškolske dobi. Sadržaji tih igara trebali bi biti povezani s elementima sportova (npr. nogomet), koje su popularne kod djece te dobi. Struktura takvih gibanja treba biti primjerena predškolskoj dobi djece kako bi se naglasila njihova uloga u razvoju manipulativne motorike

posebno ruku i nogu, to jest koordinacije u pokretu s različitim pomagalima tijekom igre npr. lopta. Sadržaji motoričkih igara trebaju biti različiti kako bi potencirali različito motoričko iskustvo djeteta (Lorger, Prskalo, 2010, prema Bastjančić i sur., 2011).

Dijete tijekom igre razvija motoričke vještine: koordinacija pokreta, grubu i finu motoriku. Razvoj motoričkih sposobnosti bazira se na osnovnim motoričkim konceptima koji se javljaju tijekom prve tri godine života. Tijekom tog perioda dijete uči puzati, hodati, trčati, skakati i provlačiti se. Kako se dijete razvija tako usvojene motoričke vještine postaju kompleksnije i naprednije, stvarajući dinamične sustave djelovanja (Klarin, 2017).

b) Kognitivni razvoj

Igra potiče kognitivni razvoj kod djece rane i predškolske dobi. Kroz igru, djeca istražuju, postavljaju pitanja, rješavaju probleme i razvijaju logičko razmišljanje. Igra potiče razvoj koncentracije, pamćenja, planiranja i kreativnog razmišljanja. Najznačajniji način učenja za rastuće dijete je putem igre. Igra ima ključnu ulogu u stvaranju čvrstih temelja za daljnje učenje. Spontanošću, kreativnošću, maštom i povjerenjem, igra pruža izvrsne preduvjete za uspješno učenje. Kroz igru se također jačaju vrijednosti poput poštovanja i razumijevanja među ljudima (Klarin, 2017). Sve naprednije psihofizičke i kognitivne funkcije imaju ključnu ulogu u razvoju dječje igre. S druge strane, ta igra ima utjecaj na razvoj djetetovog mozga i kognitivnih funkcija. Kroz manipulaciju objektima oko sebe, dijete stječe iskustva o njihovim karakteristikama, međusobnim odnosima u prostoru te o vlastitim tjelesnim sposobnostima za interakciju s njima. To rezultira sve boljom koordinacijom pokreta i senzornih funkcija kod djeteta, učenjem doziranja snage koju ulaže u akcije te postizanjem sve veće spretnosti (Došen-Dobud, 2016). Tijekom završetka senzomotoričke faze, dolazi do ključne transformacije gdje dijete počinje primjenjivati simbole kako bi predstavljalo svijet oko sebe (Vasta i sur., 2005). U ranom djetinjstvu, dijete postaje svjesno razlike između značenja i onoga što vidi. Drugim riječima, dijete shvaća da značenje može biti odvojeno od vizualnog dojma ili objekta. Primjerice, komad drveta može biti pretvoren u lutku. Prema Vigotskom, igra predstavlja prijelazno razdoblje između razdvajanja misli (značenja riječi) od objekta (Klarin, 2017). Kroz igru, dijete razvija sposobnost dodavanja značaja stvarima i razvija simboličko razumijevanje.

c) Socijalno-emocionalni razvoj

Igra pruža djetetu priliku za socijalnu interakciju s drugom djecom. Kroz igru, djeca uče dijeliti, surađivati, rješavati konflikte i razumjeti tuđe osjećaje. Igra također pomaže u razvoju samopouzdanja, samoregulacije emocija i razumijevanja društvenih normi. Igra ima ključnu ulogu u socijalnom razvoju djece. Kroz igru djeca stječu socijalne vještine, razvijaju odnose s vršnjacima, razvijaju sposobnost surađivanja, komuniciranja i rješavanja konflikta. Razvoj djeteta i njegova socijalizacija su dva neraskidiva pojma. Socijalizacija se odnosi na proces u kojem dijete postaje dio društva u kojem živi. Dijete se rađa kao član ljudske zajednice i kroz svoj razvoj nastavlja se identificirati kao takav. Socijalizacija oblikuje vjerovanja, nadanja i ponašanja djeteta putem interakcija s društvenim okruženjem. Suzić (2006) smatra da djeca putem igre imitiraju odrasle, preuzimajući njihove postupke i na taj način se upoznaju sa svijetom odraslih. Kroz igru, djeca stvaraju simulaciju stvarnosti, koja predstavlja bitan dio njihovog stvarnog života (Mahmutović, 2013). Socijalni aspekt igre „odnosi se na plan realnih međuosobnih odnosa u koje dijete stupa tijekom igre (dijeli uloge, određuje radnje, rješava sukobe i sl.)“ (Šagud, 2002, str.31). Kao preduvjet zajedničke suradničke igre potrebna je socijalna i kognitivna zrelost.

Prve emocije kod djece imaju ključnu ulogu u uspostavljanju veza i komunikaciji s okolinom. „Prve emocije usmjerene su prema majci, ali vrlo brzo dijete svoju pažnju usmjerava i na druge članove obitelji. Emocionalno stimulativna okolina omogućuje zdrav emocionalni razvoj u prvom redu povezan s uspostavljanjem sigurne privrženosti između djeteta i roditelja“ (Klarin, 2017, str.26). Igra ima značajan utjecaj na emocionalni razvoj djece. Socio-emocionalno kompetentno ponašanje karakteriziraju dva glavna aspekta. Prvi aspekt je socijalna kompetencija koja se očituje u uspješnim međuljudskim interakcijama, u kojima dijete uspješno zadovoljava vlastite potrebe i održava pozitivne odnose s vršnjacima i odraslim osobama. Drugi aspekt je emocionalna kompetencija koja se očituje kroz prikladno izražavanje emocija, razumijevanje vlastitih emocija i emocija drugih, te uspješno reguliranje emocija (Rose-Krasnor, Denham, 2009, prema Vranjican i sur., 2019). Socio-emocionalne kompetencije podrazumijevaju različite spoznaje, stavove i sposobnosti koje omogućuju djeci da razumiju i kontroliraju vlastite emocije, iskazuju suosjećanje prema drugima te grade i održavaju pozitivne međuljudske odnose. Socio-emocionalne kompetencije koje dijete razvija su: empatija, znanja o emocijama te regulacija emocija. Empatiju je moguće definirati kao sposobnost suosjećanja i razumijevanja osjećaja i perspektiva drugih. Znanje o emocijama obuhvaća razumijevanje emocije koju je prikladno izraziti u nekoj situaciji. Regulacija emocija

je proces kojim pojedinac svjesno upravlja svojim emocijama kako bi postigao emocionalnu ravnotežu i adekvatno reagirao na različite situacije (Vranjican i sur., 2019). „Kroz igru dijete uči izražavati emocije na prikladan način, rješavati konflikt, uskladiti svoje i tuđe potrebe. Drugim riječima, dijete kroz igru uvježbava različite uloge koje ga pripremaju za svijet odraslih“ (Klarin, 2017, str.26).

Samoregulacija je ključna vještina koja povezuje emocije i igru te je važna za razvoj vršnjačkih interakcija. Razvijanje sposobnosti samoregulacije igra ključnu ulogu u socio-emocionalnom razvoju djeteta. Kada djeca nauče regulirati svoje emocije, mogu se bolje nositi s izazovima i sukobima koji se javljaju tijekom igre s vršnjacima. Zdrav emocionalni razvoj pridonosi stvaranju osnove za zdrav socijalni razvoj, omogućujući djeci da uspostavljaju i održavaju pozitivne odnose s drugima (Pinjatela, 2012).

d) Govorno-jezični razvoj

Tijekom igre, djeca koriste jezik za komunikaciju s drugima. Igra potiče razvoj rječnika, gramatičkih vještina i sposobnost izražavanja misli. Djeca se izražavaju, postavljaju pitanja, opisuju situacije i koriste jezik za rješavanje problema tijekom igre. Jezični razvoj djece rane i predškolske dobi vrlo je značajan jer u toj životnoj fazi djeca razvijaju temelje za svoj budući jezični kapacitet. Igra ima ključnu ulogu u tom procesu, jer je to vrijeme kada djeca najintenzivnije uče o svijetu oko sebe, a jezik je osnovno sredstvo komunikacije. Pretvaranje igračaka, kao što su igra sa lutkama ili kućicom, pomaže djeci da razviju svoju maštu i kreativnost. U ovim igrama, djeca često izmišljaju nove situacije i dijaloge, što potiče njihov jezični razvoj jer koriste riječi kako bi se izrazila i komunicirala unutar igre. Pjevanje dječjih pjesmica i recitiranje dječjih pjesmica i rima pomaže djeci da razviju svoj fonološki svjesnost, što je ključno za razumijevanje zvukova i struktura riječi. Osim toga, ritam i ponavljanje u pjesmicama pomažu u razvoju memorije i koncentracije. Igre koje potiču jezičnu kreativnost, poput igara riječi, igara asocijacija i slagalica, doprinose razvoju jezičnih vještina kod djece (Vrsaljko, Palek, 2018).

e) Kreativnost i imaginacija

Igra potiče razvoj kreativnosti i imaginacije kod djece. Kroz igru, djeca mogu stvarati priče, pretvarati se da su druge osobe ili stvarnosti, koristiti maštu i izmišljati nove ideje. To potiče kreativno razmišljanje, inovativnost i razvoj umjetničkih i izražajnih vještina.

Djeca razvijaju kreativnost i imaginaciju kroz igru na nekoliko načina. Igrokaz, pretvaranje, konstruiranje i različite kreativne igre potiču dječju maštu i kreativne sposobnosti. Kroz pretvaranje, djeca se stavljaju u različite uloge i situacije. Mogu postati superjunaci, princeze, liječnici, kuhari ili bilo što drugo što zamisle. Pretvarajući se, razvijaju nove priče, likove i scenarije, što potiče njihovu maštu i kreativnost. Umjetničke aktivnosti omogućuju djeci da izraze svoje osjećaje i ideje na kreativan način. Također, potiču dječju maštu jer im omogućuju da vizualiziraju svoje zamisli i stvaraju nove produkte od postojećih. Aktivnosti poput plesanja i improviziranja melodija potiču dječju kreativnost jer se djeca izražavaju kroz ritam, pokrete i zvukove. Glazba potiče osjećaj za umjetnost i otvara prostor za eksperimentiranje s različitim izražajnim oblicima. Poželjno je djeci postavljati pitanja, te ih poticati da oni postavljaju pitanja i istražuju odgovore. Razvijanje znatiželje i istraživačkog duha potiče kreativno razmišljanje i otkrivanje novih ideja.

Važno je pružiti djeci poticajno okruženje za igru i podržati njihove kreativne ideje. Ohrabriti ih da budu maštoviti, cijeniti njihove napore i pokazati interes za njihove kreativne igre. Na taj način, pomože im se da razvijati i njeguju svoju kreativnost i imaginaciju tijekom igre i cijelog odrastanja (Đuranović i sur., 2020).

Igra je važan način učenja za djecu rane i predškolske dobi. Ona potiče razvoj motoričkih, kognitivnih, socijalno-emocionalnih i jezičnih vještina, te razvija kreativnost i imaginaciju. Stoga je važno poticati i podržavati igru kao sredstvo učenja u tom važnom razdoblju djetinjstva (Klarin, 2017).

5. Uloga vršnjaka u igri djece rane i predškolske dobi

Igra djece do treće godine života uglavnom je samostalna. Uz vršnjake se igraju paralelno. Do interakcija dolazi tek kod zajedničkog interesa, primjerice za istu igračku. Prve svrhovite socijalne interakcije s vršnjacima primjećujemo kod djece u dobi od tri godine pa dalje. Za djecu rane i predškolske dobi, bitan je njihov položaj u skupini, a osjećaj prihvaćenosti budi u njima osjećaj sigurnosti. S druge strane, djeca koja su odbačena od strane vršnjaka mogu razviti neadekvatne oblike ponašanja poput agresivnosti, povlačenja ili osjećaja usamljenosti. (Klarin, 2006).

Kroz socijalne interakcije s vršnjacima, djeca uče i razvijaju socijalne vještine kao što su dijeljenje, suradnja, komunikacija i rješavanje konflikata. Igra s vršnjacima omogućuje djeci da razmjenjuju ideje, iskustva i znanja. Kroz interakciju s drugom djecom, djeca mogu naučiti nove načine igranja, otkriti nove ideje ili perspektive te zajedno rješavati probleme ili postavljati izazove. Djeca se kroz zajedničko stvaranje i komuniciranje nadahnjuju i razvijaju svoju maštu i kreativnost. Vršnjaci mogu potaknuti djetetovu kreativnost kroz dijeljenje ideja, uloga ili stvaranje zajedničkih igračaka i scenarija. Vršnjaci mogu pružiti emocionalnu podršku tijekom igre, međusobno ohrabruju, podržavaju i dijele radost tijekom igre. Vršnjaci mogu pomoći u reguliranju emocija, razumijevanju i izražavanju osjećaja, te razvoju samopouzdanja i socijalne povezanosti. Kroz igru s vršnjacima, djeca imaju priliku preuzimati različite socijalne uloge. Mogu se pretvarati da su likovi iz bajki, roditelji, učitelji ili prijatelji te tako razvijati sposobnost empatije, razumijevanja različitih perspektiva i razvijanja socijalnih uloga u interakciji s drugima. Vršnjaci pružaju priliku za socijalnu interakciju, razmjenu ideja, podršku, poticanje kreativnosti te razvoj socijalnih vještina i uloga. Stoga je važno poticati djecu da se uključe u igru s vršnjacima kako bi iskusila te koristi i razvila svoje socijalne i emocionalne kompetencije (Golež, 2021).

Odnos među vršnjacima je najčešće nadopunjavajući. Kroz interakciju zajednički se dogovaraju, odlučuju i stvaraju pravila koja, najčešće, mijenjaju i redefiniiraju kako bi donijeli odluke, ne bojeći se predrasuda ili negativnih povratnih informacija. Vršnjačka interakcija djeci omogućava priliku za razmjenjivanje ideja, dogovaranje, rješavanje konfliktnih situacija, susretanje s neuspjehom, razumijevanje različitih pogleda na određenu situaciju, iskustvo odbacivanja od strane druge djece, učenje kompromisa i traženje pomoći kada je potrebno (Klarin, 2017).

6. Uloga odraslih u igri djece rane i predškolske dobi

Odrasli mogu imati važnu ulogu u igri djece – kao poticatelji, organizatori, suigrači i (su)vrednovatelji. Uloga odraslih može biti posredna i izravna, poticajna ali, ponekad, i ograničavajuća. Često je povezana sa socijalnim kontekstom te osobnošću i djece i odraslih. Odrasli koji pružaju podršku, razumijevanje i poticaj u igri pomažu djetetu da razvije važne vještine i iskustva koja će mu biti korisna tijekom cijelog života.

6.1. Roditelji u igri djece rane i predškolske dobi

Društveno posredovano učenje ima ključnu ulogu u razvoju i učenju djece rane i predškolske dobi. Okruženje u kojem se dijete nalazi, uključujući obitelj, dječji vrtić i širu društvenu zajednicu, ima značajan utjecaj na njihov razvoj i učenje. Topli i pozitivni odnosi unutar obitelji stvaraju poticajno okruženje koje podržava cjelovit razvoj i odgoj djeteta. Redovita i srdačna interakcija među članovima obitelji doprinosi osjećaju pripadnosti te omogućuje napredak i razvoj svakog pojedinca unutar obitelji. Zajedničko provedeno vrijeme doprinosi dobrobiti djece i obitelji u cjelini. Sudjelovanje u zajedničkim aktivnostima gradi osjećaj zajedništva, koji je ključna vrijednost u ljudskom životu i temelj razvoja zdravih i cjelovitih osobnosti. Djeca više od materijalnih stvari trebaju vrijeme svojih roditelja, potpunu i posvećenu pažnju usmjerenu samo na njih (Nenadić-Bilan, 2014). Važno je da roditelji primjereno sudjeluju u procesima dječjeg učenja, a socijalna interakcija djece s vršnjacima i odraslima također ima pozitivan doprinos učenju i razvoju djece, kao i razvoju odgovornosti prema vlastitom učenju (Visković, 2016).

Igranje zajedno s djecom, osobito u ranoj i predškolskoj dobi, ima iznimnu važnost jer pridonosi izgradnji međusobnog povjerenja i bliskosti te omogućuje kvalitetan razvoj djeteta. Razvoj djeteta može napredovati kroz stabilan i pozitivan odnos s roditeljima. Djeca će lakše učiti kada roditelji prepoznaju vrijednost igre i kada ih ne forsiraju u aktivnostima za koje još nisu razvojno spremna. Svako dijete je jedinstveno i razvija se u svom ritmu, stoga je važno pažljivo odabrati aktivnosti uzimajući u obzir individualne razlike, okolinu, situaciju u obitelji i stjecanje iskustava tijekom razvoja (Sandahl, 2019).

U ranom djetinjstvu, djeca najviše uče i razvijaju se kroz igru, osobito u interakciji s roditeljima. Igra je također korisna odraslima jer im omogućuje da uče o svom djetetu, njegovim mišljenjima, emocijama i načinu na koji doživljava svijet oko sebe. S obzirom na to da djeca veći dio svog života provode u obiteljskom okruženju, važno je da ih roditelji podržavaju i

razumiju u igri. Uloga roditelja u igri je prepoznavanje dječjih sposobnosti, razumijevanje njihovih potreba te poticanje dječje inicijative (Gardašević, 2021).

Uloge odraslih u igri djece su višestruke. Odrasli su često opservatori- promatrajući igru djece mogu je bolje razumjeti i poticati. Odrasli također mogu imati ulogu rukovoditelja i facilitatora, gdje organiziraju i stvaraju uvjete za igru, biraju materijale, vrijeme i prostor za igru. Kao medijatori, odrasli potiču dijete na interakciju s drugom djecom i različitim materijalima tijekom igre (Ashiabi, 2007, prema Klarin, 2017). Roditeljeva uključenost u dječju igru je iznimno važna, no ne treba biti direktna i nametnuta (Klarin, 2017). Važno je da dijete samo osmišljava pravila i donosi odluke u igri, no ponekad roditelji igru prepuste dječjoj inicijativi i smatraju je zabavom, ne uključujući se u igru. Međutim, sudjelovanje roditelja u igri također ima svoju važnost. Kada roditelji aktivno sudjeluju u igri, potiču djetetovu inicijativu, samostalnost i razvijanje vještina (Gardašević, 2021). Djeci je potrebno omogućiti samostalan razvoj igre, bez nepotrebnih prekida. Igra bi trebala biti opuštena i zabavna iskustvo. Roditelji bi trebali poticati dijete na igru te se uključivati samo kad je to potrebno i kada dijete traži njihovu prisutnost ili pomoć (Sandahl, 2019). Odrasli mogu podržavati igru na načine kao što su pokazivanje interesa za dječju igru, osiguravanje sigurnog okruženja i adekvatnih materijala za igru, praćenje kako se dijete igra i koje razvojne potrebe iskazuje, te reagiranje kada dijete treba pomoć. Također, važno je da odrasli prepoznaju važnost igre i njezinog utjecaja na dječji razvoj (Else, 2014, prema Klarin, 2017).

6.2. Odgajatelji u igri djece rane i predškolske dobi

Tijekom odgojno-obrazovnog procesa djece rane i predškolske dobi odgajatelj bi trebao promatrati i analizirati ponašanje djece tijekom njihovog rada, pratiti i dokumentirati proces razvijanja vještina djeteta, uočavati kojim se metodama djeca koriste tijekom rješavanja problema te biti poticatelj svakog djeteta individualno, ali i cijele skupine. Ako dođe do konfliktnih situacija, onda se ne miješati direktno i ne nuditi gotova rješenja, nego pružiti djeci priliku da samostalno i uz dogovor pronađu rješenje problema. Svako dijete je posebna individua te ima svoje metode rješavanja problema pri čemu ono ispituje svoje kompetencije te razvija osjećaj samopouzdanja i pozitivnu sliku o sebi (Peteh, 2018).

Odgajatelj ima zadatak aktivno pratiti potrebe svakog djeteta u odgojno-obrazovnoj skupini. Njihova uloga je pripremiti stimulativno prostorno-materijalno okruženje, te uspostaviti dobru i pozitivnu suradnju i komunikaciju s roditeljima i kolegama. Odgajatelj, kao stručnjak, ima

fokus na odgojno-obrazovne aspekte koji potiču dječji razvoj. Ključna profesionalna kompetencija odgajatelja je prepoznavanje i iskorištavanje potencijala svakog djeteta, te razvoj individualnih karakteristika.

Došen-Dobud (2005) ističe kako su, kreativnost, originalnost, maštovitost, humorističnost, fluentnost, divergentnost i vještina za smišljanje za novih ideja, odlike koje bi svaki odgajatelj trebao posjedovati. Ista autorica desetak godina kasnije navodi da je jedna od uloga odgajatelja, u igri djece rane i predškolske dobi, biti suputnik u igri to jest suigrač djece. Oni potiču djetetov razvoj kroz pružanje poticaja, podrške i strukturiranog okruženja. Također, odgajatelji mogu pružiti emocionalnu potporu djetetu, pomažući mu u suočavanju s emocijama i izgradnji samopouzdanja. Odgajatelji mogu voditi i upravljati djetetovim učenjem i aktivnostima, osiguravajući da se pružaju odgovarajući izazovi i poticaji. Oni su posrednici u uspostavljanju i održavanju vršnjačkih odnosa, potičući suradnju, dijeljenje i rješavanje konflikata među djecom.

Uloga odgajatelja se mijenja s razvojem djeteta. U ranoj dobi djece, glavna uloga odgajatelja je uočavanje njihovih potreba i zadovoljavanje istih. Kako djeca odrastaju, odgajatelj postaje podrška u razvoju vršnjačkih odnosa, potiče učenje kroz različite svakodnevne aktivnosti i strukturiranje okoline. Odgajatelj postaje važan izvor znanja, voditelj aktivnosti i facilitator u učenju, pomažući djeci da razvijaju vještine, stječu nova znanja i primjenjuju ih u svakodnevnim situacijama (Klarin, 2006). Uloga odgajatelja podrazumijeva aktivno praćenje dječje igre kako bi bolje razumjeli djetetove potrebe, interese i razvojne faze. Mogu sudjelovati u igri kao suigrači, ali također mogu biti promatrači kako bi procijenili kako pružiti podršku i obogatiti dječju igru. Također, odgajatelj treba poticati dječju kreativnost i maštu tijekom igre. To mogu učiniti osiguravanjem različitih materijala za igru, poticanjem djece da izražavaju svoje ideje i potpomaganjem stvaranja priča, likova i scenarija.

Cilj odgajatelja bi trebao biti da se usredotoči na manje izraženu ulogu i na kraju postane zainteresirani promatrač koji može procijeniti kako i kada obogatiti dječju igru. Ovo se odnosi na zajedničko igranje, uspješno stvaranje i razvijanje igre te poticanje djetetove samostalnosti i originalnih ideja (Šagud, 2002).

7. Zaključak

Igra je izuzetno važan aspekt učenja djece rane i predškolske dobi. Igra pruža djetetu mogućnost istraživanja, otkrivanja i samoizražavanja, što potiče cjelokupni razvoj djeteta. Kroz igru, djeca stječu različite vještine, razvijaju svoju kreativnost, socijalne vještine i kognitivne sposobnosti. Tijekom igre, djeca razvijaju motoričke vještine, jezične sposobnosti, emocionalnu inteligenciju, kreativnost i druge ključne kompetencije. Igra također potiče socijalizaciju, suradnju i dijeljenje s drugom djecom, što je važno za razvoj socijalnih vještina. Igra nije samo sredstvo zabave, već i snažan alat za učenje i razvoj djece. Kroz igru, djeca aktivno istražuju svijet oko sebe, postavljaju pitanja, eksperimentiraju i razvijaju svoje sposobnosti. Odrasli, roditelji i odgajatelji trebaju prepoznati i podržavati važnost igre kao načina učenja. Uloga odgajatelja je pri tom osigurati uvjete za igru djece u programima predškolskog odgoja. Oni trebaju omogućiti sigurno i poticajno okruženje, raznolikost igračaka i materijala te pružiti podršku i ohrabrenje kako bi djeca mogla slobodno istraživati i učiti kroz igru. Također, odgajatelji trebaju promatrati i pratiti dječju igru kako bi bolje razumjeli djetetove potrebe i mogli pružiti prilagođenu podršku. U konačnici, igra predstavlja snažan temelj za daljnji razvoj i učenje. Kroz igru, djeca stječu ključne vještine i kompetencije koje će im biti korisne tijekom cijelog života. Stoga, ulaganje u poticanje i podršku dječjoj igri predstavlja vrijedan i neophodan korak u pružanju kvalitetnog obrazovanja i razvoja najmlađih.

Sažetak

Igra je slobodna, intrinzično motivirana aktivnost djece tijekom koje ona stječu znanja i vještine koje tvore temelj njihovog budućeg učenja i razvoja. Tijekom igre djeca imaju priliku istraživati svijet oko sebe te stjecati različita iskustva koja im omogućavaju najbrži i najprirodniji način učenja. Vršnjaci imaju ključnu ulogu u igri djece rane i predškolske dobi. Kroz interakciju s vršnjacima, djeca razvijaju socijalne vještine, potiču kreativnost, razumijevanje, uče od drugih i grade prijateljstva. Podržavanje dječje interakcije s vršnjacima i poticanje zajedničke igre predstavlja važan aspekt programa ranog i predškolskog odgoja. Uloga odgajatelja je podržavati i poticati dječju igru kroz osiguravanje sigurnog okruženja, raznolikosti materijala i prilagođene podrške za cjelovit razvoj djeteta.

Ključne riječi: cjelovit razvoj djeteta, igra djece rane i predškolske dobi, učenje, uloga odgajatelja, vršnjaci

Summary

Play is a freely chosen, intrinsically motivated activity of children through which they acquire knowledge and skills that form the foundation of their future learning and development. During play, children have the opportunity to explore the world around them and gain diverse experiences that enable the fastest and most natural way of learning. Peers have a crucial role in the play of young children. Through interaction with peers, children develop social skills, stimulate creativity, understanding, learn from others, and build friendships. Supporting children's interaction with peers and encouraging cooperative play represents an important aspect of early childhood education programs. The role of the educator is to support and promote children's play by providing a safe environment, a variety of materials, and tailored support for holistic child development.

Key words: holistic child development, play in early childhood, learning, role of the educator, peers

Literatura

1. Bastjančić, I., Lorger, M., i Topčić, P. (2011). Motoričke igre djece predškolske dobi. *U V. Findak (Ur.) Zbornik radova 20. ljetne škole kineziologa R. Hrvatske, 20*, 406-411.
2. Bretherton, I. (1984): *Symbolic Play: The Development of Social Understanding*, Academic press.
3. Došen Dobud, A. (2005). *Malo dijete - veliki istraživač*. Zagreb: Alinea.
4. Došen Dobud A. (2016). *Dijete – istraživač i stvaralac - Igra, istraživanje i stvaranje djece rane i predškolske dobi*. Zagreb: Alinea.
5. Duran, M. (2001). *Dijete i igra*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
6. Đuranović, M., Klasnić, I. i Matešić, I. (2020). Poticanje dječje kreativnosti u predškolskim ustanovama. *Školski vjesnik, 69* (1), 89-110. Preuzeto s <https://doi.org/10.38003/sv.69.1.3>
7. Fein, G. G. (1981). Pretend Play in Childhood: An Integrative Review. *Child Development, 52*, 1095-1118. Preuzeto s <https://doi.org/10.2307/1129497>
8. Gardašević, A. (2021). Koliko je podržano dete u igri u kućnim uslovima. *Pedagoška stvarnost, 67*(1), 26-40. Preuzeto s <https://pedagogkastvarnost.ff.uns.ac.rs/index.php/ps/article/view/106>.
9. Golež, S. (2021). Važnost igre na djetetov razvoj. *Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje, 4*(5), 182-194. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/246657>
10. Huizinga, Johan (1970.), *Homo ludens, O podrijetlu kulture u igri*. Zagreb: Matica hrvatska.
11. Klarin, M. (2006). *Razvoj djece u socijalnom kontekstu*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
12. Klarin, M. (2017). *Psihologija dječje igre*. Zadar: Sveučilište u Zadru.
13. Kovačević, S. (2007). Slobodno vrijeme i računalne igre. *Školski vjesnik, 56* (1 - 2), 49-63. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/82644>
14. Mahmutović, A. (2013). Značaj igre u socijalizaciji djece predškolskog uzrasta. *Metodički obzori: časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu, 8*(18), 21-33. Preuzeto s <https://doi.org/10.32728/mo.08.2.2013.02>
15. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. (2015). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. (NN, 5/15).
16. Nenadić Bilan, D. (2014). Roditelji i djeca u igri. *Školski vjesnik, 63* (1-2), 107-117. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/124301>
17. Pellegrini, A. (2009). *The role of play in human development*. New York: Oxford University Press. Preuzeto s <https://www.researchgate.net/publication/285919318>
18. Peteh, M. (2018). *Radost igre i stvaranja*. Zagreb: Alinea.

19. Petrović-Sočo, B. (2014). Symbolic Play of Children at an Early Age. *Croatian Journal of Education*, 16 (Sp.Ed.1), 235-251. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/117860>
20. Pinjatela, R. (2012). Samoregulacija u ranom djetinjstvu. *Paediatrica Croatica*, 56(3), 237-242. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/89715>
21. Rajić, V., i Petrović-Sočo, B. (2015). Dječji doživljaj igre u predškolskoj i ranoj školskoj dobi. *Školski vjesnik*, 64(4), 603-620. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/153131>
22. Sandahl, I. D. (2019). *Igra na danski način: kako igrom odgojiti uravnoteženu, otpornu i zdravu djecu*. Zagreb: Puls.
23. Šagud, M. (2002). *Odgajatelj u dječjoj igri*. Zagreb: Školske novine.
24. Šagud, M. i Petrović Sočo, B. (2014). Igra – medij razumijevanja, interpretacije i transformacije neposredne stvarnosti. *Croatian Journal of Education*, 16 (Sp.Ed.1), 279-289. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/117850>
25. Vasta, R., Haith, M. M., i Miller, S. A. (2005). *Dječja psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
26. Visković, I. (2016). Uključivanje roditelja u učenje djece rane i predškolske dobi. U I. Visković (ur.) *Strategije učenja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju Zbornik radova stručno-znanstvenog skupa*, 22. *Dani predškolskog odgoja SDŽ*, (str. 19-25). Preuzeto s <https://www.bib.irb.hr/858171>
27. Visković, I., Sunko, E., i Mendeš, B. (2019). Children's play—The educator's opinion. *Education sciences*, 9(4), 266. Preuzeto s <https://doi.org/10.3390/educsci9040266>
28. Visković, I. i Topić, J. (2020). Tradicijska igra i suvremeni kurikulum – mišljenje roditelja i odgajatelja. *Školski vjesnik*, 69 (1), 49-68. <https://doi.org/10.38003/sv.69.1.2>
29. Vranjican, D., Prijatelj, K. i Kuculo, I. (2019). Čimbenici koji utječu na pozitivan socio-emocionalni razvoj djece. *Napredak*, 160 (3-4), 319-338. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/231177>
30. Vrsaljko, S. i Paleka, P. (2018). Pregled ranoga govorno-jezičnoga razvoja. *Magistra Iadertina*, 13 (1), 139-159. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/217843>
31. Zagorac, I. (2006). Igra kao cjeloživotna aktivnost. *Metodički ogledi*, 13 (1), 69-80. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/4365>

Mrežni izvori

32. učenje. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 9. 7. 2023. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=62928>

Prilozi

Slika 1. Funkcionalna igra

Izvor: <https://www.eci-pec.me/blog/vrste-djecijih-igara-u-odnosu-na-uzrast>

Slika 2. Konstruktivna igra

Izvor: <https://hr.drafare.com/konstruktivna-igra/>

Slika 3. Simbolička igra

Izvor: <https://ordinacija.vecernji.hr/budi-sretan/sretno-dijete/simbolicka-igra/>

Slika 4. Igra s pravilima Izvor

Izvor: <https://blog.dnevnik.hr/kutakteteverticarke/2020/04/1632287514/skolica.html>

Tablica 1. Vrste igara s obzirom na spoznajnu razinu

Tablica 2. Vrste igara s obzirom na socijalnu razinu

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Sara Čosić, kao pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišne prvostupnice Ranog i predškolskog odgoja, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 2023.

Potpis

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: _____

Naslov rada: _____

Znanstveno područje i polje: _____

Vrsta rada: _____

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22)).

Split, _____

Potpis studenta/studentice: _____

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Sara Ćosić, kao pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišne prvostupnice Ranog i predškolskog odgoja, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 2023.

Potpis

Sara Ćosić

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: SARA ČOŠIĆ

Naslov rada: IGRA KAO NAČIN UČENJA DJECE
RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Znanstveno područje i polje: DRUŠTVENE ZNANOSTI I PEDAGOGIJA

Vrsta rada: ZAVRŠNI RAD

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

IZV. PROF. DR. SC. IVANA VIŠKVIĆ

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

IZV. PROF. DR. SC. IVANA VIŠKVIĆ

DOC. DR. SC. BRANIMIR MENDEŠ

IZV. PROF. DR. SC. ESTERALDA SUNKO

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada

(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 7.5.2023

Potpis studenta/studentice: Sara Čošić

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.